

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพบริบทเกี่ยวกับการส่งเสริมการสร้างความรู้ของผู้เรียนบนพื้นฐานภูมิปัญญาและมิติวิถีไทย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 10 คน จาก 10 โรงเรียน ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในระดับช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 1-3 คน จำนวน 10 โรงเรียน รวมทั้งหมด 16 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 10โรงเรียน รวมนักเรียนทั้งหมดประมาณ 811 คนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 4 จังหวัดขอนแก่น และเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 จังหวัดกาฬสินธุ์

การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกเกี่ยวกับสภาพบริบททั่วไปของโรงเรียน แบบบันทึกเกี่ยวกับสภาพบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น แบบสำรวจความคิดเห็นผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสร้างความรู้ของผู้เรียนบนพื้นฐานภูมิปัญญาและมิติวิถีไทย แบบสำรวจความคิดเห็นครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสร้างความรู้ของผู้เรียนบนพื้นฐานภูมิปัญญาและมิติวิถีไทย แบบสำรวจความคิดเห็นสำหรับผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสร้างความรู้ของผู้เรียนบนพื้นฐานภูมิปัญญาและมิติวิถีไทย แบบสังเกตกระบวนการเรียนการสอน คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปตีความ ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดทำการสอนในระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการดำเนินงานด้านวิชาการตามแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษา เช่นโครงการนิทรรศการผลงานทางวิชาการโครงการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม การทดลอง การสาธิตและทัศนศึกษา แต่ที่ใช้มากที่สุดคือการสอนแบบบรรยาย และยังไม่มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสร้างความรู้ของผู้เรียนบนพื้นฐานภูมิปัญญาและมิติวิถีไทย เท่าที่ควร

2. การศึกษาสภาพบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น พบว่า ชุมชนมีลักษณะเป็นชุมชนเกษตรกรรม มีอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน บางส่วนรับจ้าง ซึ่งแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพ

บริบทของโรงเรียน การตั้งที่อยู่อาศัย อาศัยอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ และอยู่กันเป็นเครือญาติ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีการยึดถือและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และมีความเชื่อในเรื่องภูตผี สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน ในแต่ละชุมชนหมู่บ้านจะมีภูมิปัญญาต่าง ๆ เช่น ด้านศิลปะ เครื่องดนตรี เครื่องมือจับสัตว์ เครื่องจักรสาน สมุนไพร ซึ่งมีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาตามเครือญาติ ซึ่งยังไม่พบว่าได้มีการอธิบายหลักการทางวิทยาศาสตร์ของภูมิปัญญาไทย

3. การศึกษาสภาพบริบทเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสร้างความรู้ของผู้เรียนบนพื้นฐานภูมิปัญญาและมิติวิถีไทย พบว่า โครงการที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างความรู้ของผู้เรียนบนพื้นฐานภูมิปัญญาและมิติวิถีไทย ยังไม่ปรากฏในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ครูผู้สอนมีความรู้เข้าใจที่คลาดเคลื่อน (Misconception) เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างความรู้ของผู้เรียนบนพื้นฐานภูมิปัญญาและมิติวิถีไทย นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนยังมุ่งเน้นการสอนแบบบรรยาย และการจดจำสารสนเทศ กิจกรรมในการเรียนรู้จะเน้นที่การจดจำเนื้อหาตามหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ แต่สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ส่งเสริมการสร้างความรู้ของผู้เรียนบนพื้นฐานภูมิปัญญาและมิติวิถีไทย ยังไม่ปรากฏอย่างชัดเจน

ABSTRACT

The purpose of this research was to examine school context related to Thai social and culture factor support the learners' knowledge construction. The target group consisted of 10 school directors and 16 teachers, teaching science learning substance in grade 4-6 from 10 schools, and 4-6 grade students from 10 schools, total of 811 students in primary school level under The Office of Kalasin Educational Service Area 1, Khon Kaen Educational Service Area 1 and 4.

Survey research, collecting qualitative data was employed in this study. The research instruments were: 1) The recording form of general school context : 2) The recording form of social and culture school context 3) The school directors' opinionnaire toward the instruction support the learners' knowledge construction based on Thai wisdom and Thai living 4) The teachers' opinionnaire toward the instruction toward the instruction support the learners' knowledge construction based on Thai wisdom and Thai living 5) The learners' opinionnaire toward the instruction toward the instruction support knowledge construction based on Thai wisdom and Thai living 6) The instruction observation recording form 7) The teachers' interview form. The quantitative and qualitative data were collected. Analytical description, interpretation and summarization was employed to analyze data. The results revealed that:

1) For the study of school context, found that almost of schools offered teaching from kindergarten level to lower secondary school level. They implemented academic work following annual action plan for supporting and promoting the educational management such as the project of academic performance exhibition, the development of student-centered teaching and learning process. The instructional methods used, particularly, in Science learning substance such as, the inquiry approach, group process, experimentation, demonstration, and field trip. The widely used was lecture method. However, the instruction support the learners' knowledge construction based on Thai wisdom and Thai living did not appear in the actual classroom.

2) For the study of social and cultural school context, founded that the community was agriculture. Almost of people were farmers and some were employees who were difference background which depend on each school contexts. The location of their living, each family, people lived together as relatives in a big family. Most of them are Buddhism. They follow the Buddha's teaching and also believe and worship the spirits and ghosts of their village. There are local wisdoms in each community such as arts, musical instruments, trap of animals, basketworks, and herbs, which were heritable and found that there haven't been explained about Thai local wisdoms with the scientific principle.

3) The contextual study of the instruction enhancing learner's knowledge construction based on Thai local wisdoms and Thai living, found that, there is no any project of the instruction enhancing learner's knowledge construction based on Thai local wisdoms and Thai living in the school action plan before. The teachers were misconception about instruction enhancing learner's knowledge construction based on Thai local wisdoms and Thai living. In addition their instructions were follow the curriculum and the lesson plans and also focus on lectures and rote learning. However, the instructional activities enhancing learner's knowledge construction based on Thai local wisdoms and Thai living is emerge vaguely.